Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDU AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2003

TÍREOLAÍOCHT - ARDLEIBHÉAL

DÉ LUAIN, 9 MEITHEAMH - TRÁTHNÓNA, 1.30 GO 3.30

ROINN 2 (90 MARC)

Freagair **TRÍ** cheist.

Tá **Roinn 1** den pháipéar seo ar fhillteán ar leithligh mar a bhfuil spásanna le haghaidh do chuid freagraí.
Cuimhnigh le do thoil go gcaithfear an fillteán a thabhairt ar ais le do leabhrán freagraí.

[Thall

1. **Acmhainní agus Gníomhaíocht Eacnamaíoch**

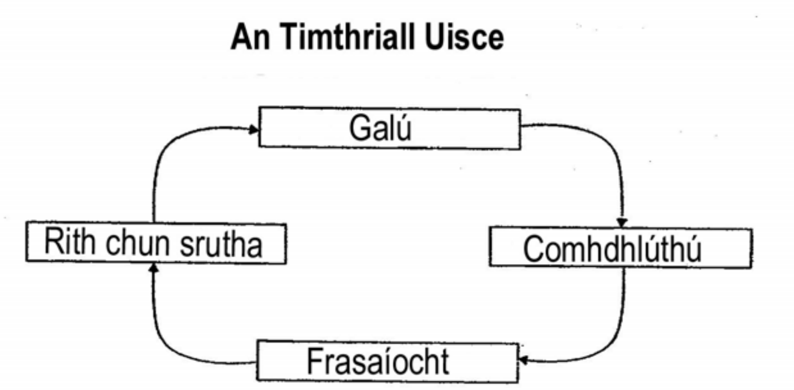

A. Uisce

(i) Le cabhair ó léaráid an **Timthriall Uisce**, mínigh conas gur acmhainn inathnuaite é uisce. (6)

(ii) "**Is acmhainn ghann é uisce in áiteanna éagsúla den domhan**"

Agus tagairt á dhéanamh agat do Scéim Uiscithe a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Ainmnigh an scéim.
- Tabhair sracchuntas ar an oibriú a bhaineann leis.
- Déan dhá bhuntáiste a bhaineann leis an scéim don phobal áitiúil a phlé. (10)

B. Móin

(i) **"Tá úsáid na teicneolaíochta tar éis dlús a chur le ráta saothraithe portaigh na hÉireann.."**

Taispeánann an léaráid thíos na céimeanna a bhaineann le saothrú portaigh.

Bain úsáid as an léaráid seo chun míniú a thabhairt ar **thrí** shlí inar baineadh leas as an teicneolaíocht chun portaigh a shaothrú. (8)

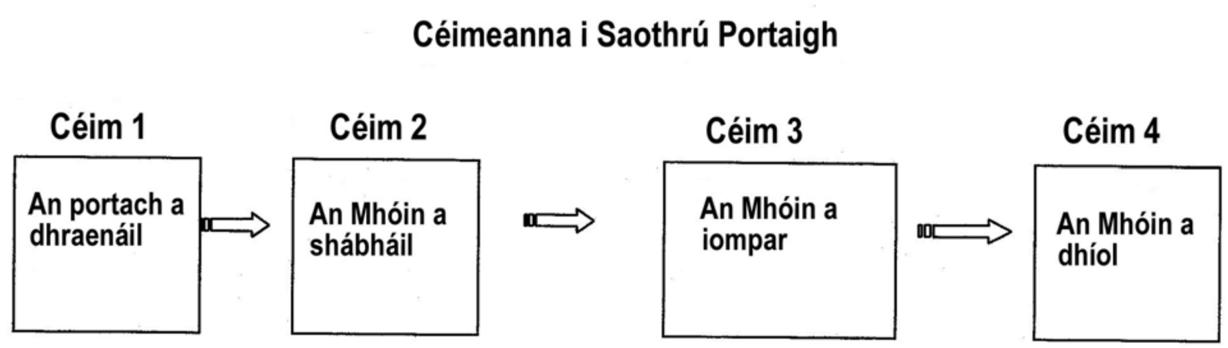

(ii) **"Amach anseo, b'fhéidir go mbainfidh Bord na Móna úsáid as na Lagphortaigh le haghaidh feirmeacha gaoithe."**

Mol **trí** bhuntáiste a bhaineann leis na Lagphortaigh mar shuíomh d'fheirmeacha gaoithe.

<u>**Nó**</u>

Mol **trí** shlí eile ina bhféadfaí na lagphortaigh a úsáid amach anseo. (6)

2. **Daonra**

Pirimidí Daonra d'Éirinn 2000, Mali 2000 agus Meastachán ar Dhaonra na hÉireann 2050.

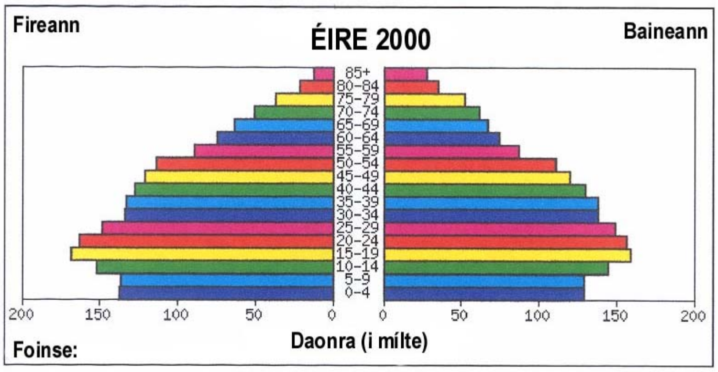

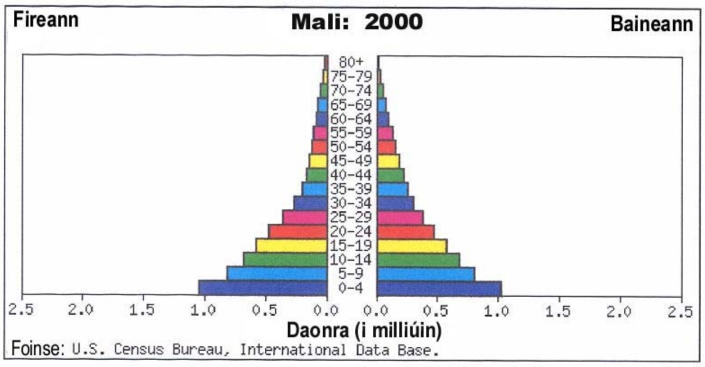

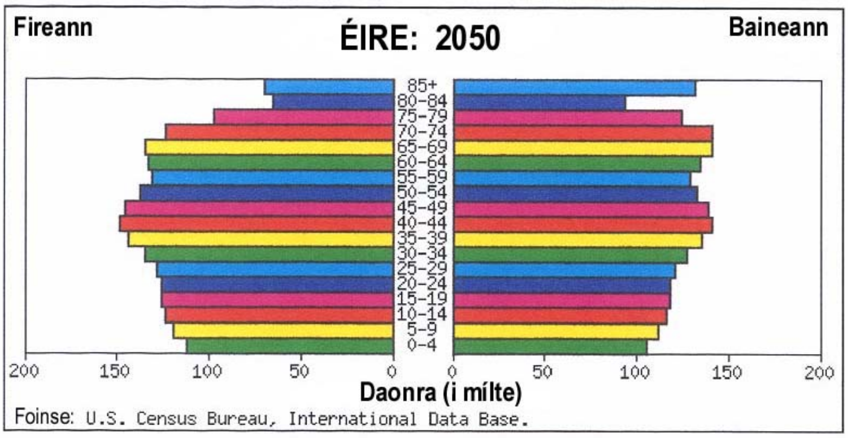

A. **Scrudaigh na Pirimidí Daonra d'Éirinn 2000 agus Mali 2000.**

Sainaithin na difríochtaí idir na **struchtúir** a bhaineann leis an dá dhaonra seo,

I do fhreagra déan tagairt do:

- Rátaí Beireatais
- Rátaí Báis
- Ionchas Saoil (12)

B. **Scrúdaigh na Pirimidí Daonra d'Éirinn 2000 agus d'Éirinn 2050.**

Déan cur síos ar dhá chontrárthacht idir na figiúirí d'Éirinn 2000 mar atá agus na figiúirí measta do 2050. (10)

C. **Teilgean Daonra Measta don Todhchaí.**

Conas a chuidíonn figiúirí measta ar nós na bhfigiúirí a thaispeántar d'Éirinn in 2050 le pleanáil do na:

- **Seirbhísí Sláinte**
- **Seirbhísí Oideachais** (8)

[Thall

3. **TÍREALAÍOCHT ILCHINEÁLACH** Freagair **TRÍ** cinn díobh seo a leanas **A, B, C, D**

A. Iarmhairt Cheaptha Teasa/Athrú Aeráide.

(i) Déan cur síos ar na cúiseanna a bhaineann leis an méadú ar theochtaí domhanda. Tá cead agat léaráid a úsáid mar chabhair sa chur síos. (4)

(ii) Mínigh conas a d'fhéadfadh **dhá** cheann díobh seo a leanas cabhrú le fadhb an téimh dhomhanda a laghdú:

- Caomhnú fuinnimh.
- Úsáid acmhainní inathnuaite.
- an limistéar foraoise a mhéadú. (6)

B. Éagothroimí Domhanda

Scrúdaigh an chairt a dhéanann comparáid idir **Éire** agus an **Nigéir** agus freagair na ceisteanna a leanas:

AN NIGÉIR agus ÉIRE: Curtha i gcomparáid

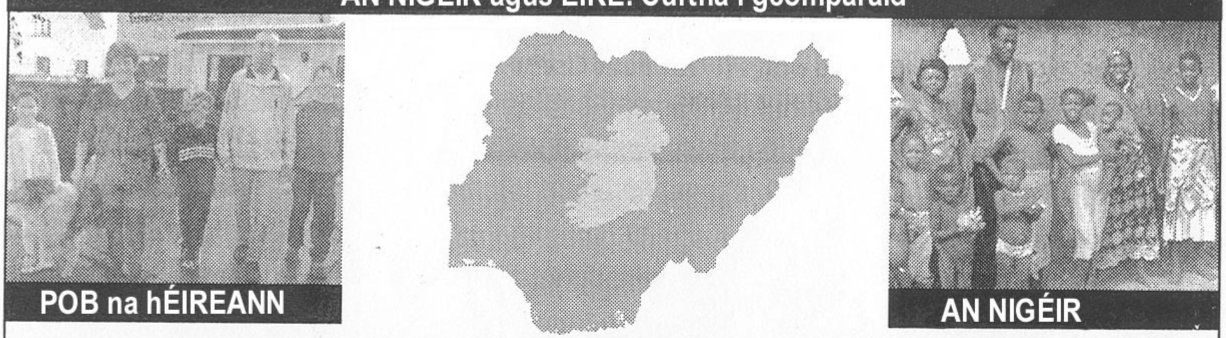

70,280 km²	Achar	923,768 km²
3.8m (1999)	Daonra	110.8m
$25,918	OTI (Olltáirgeacht Intíre)	$853
76.4bl.	Ionchas saoil	51.5 bl.
6	Ráta básmhaireachta naíonán (per 1,000)	112
6	Básmhaireacht mháthartha (per 100,000)	700
0.1% (2,200 duine)	Daoine beo le SEIF/AIDS	5.0% (2.7m duine)
219	Dochtúirí per 100,000	19
99%	Rochtain do dhrugaí riachtanacha	10%

(i) Roghnaigh **trí** staidreamh (staitistic) ón gcairt a thaispeánann nach bhfuil an Nigéir chomh forbartha le hÉirinn. (6)

(ii) Luaigh **dhá** chineál cúnaimh a d'fhéadfadh Éire a thabhairt don Nigéir chun cabhrú léi forbairt a dhéanamh.

I do fhreagra ainmnigh an cineál cúnaimh agus déan na héifeachtaí a d'fhéadfadh a bheith ag gach ceann díobh a phlé. (4)

C. Tíreolaíocht Uirbeach

Scúdaigh an léaráid de thrasghearradh de chathair agus freagair na ceisteanna a leanas:

Trasghearradh de Chathair

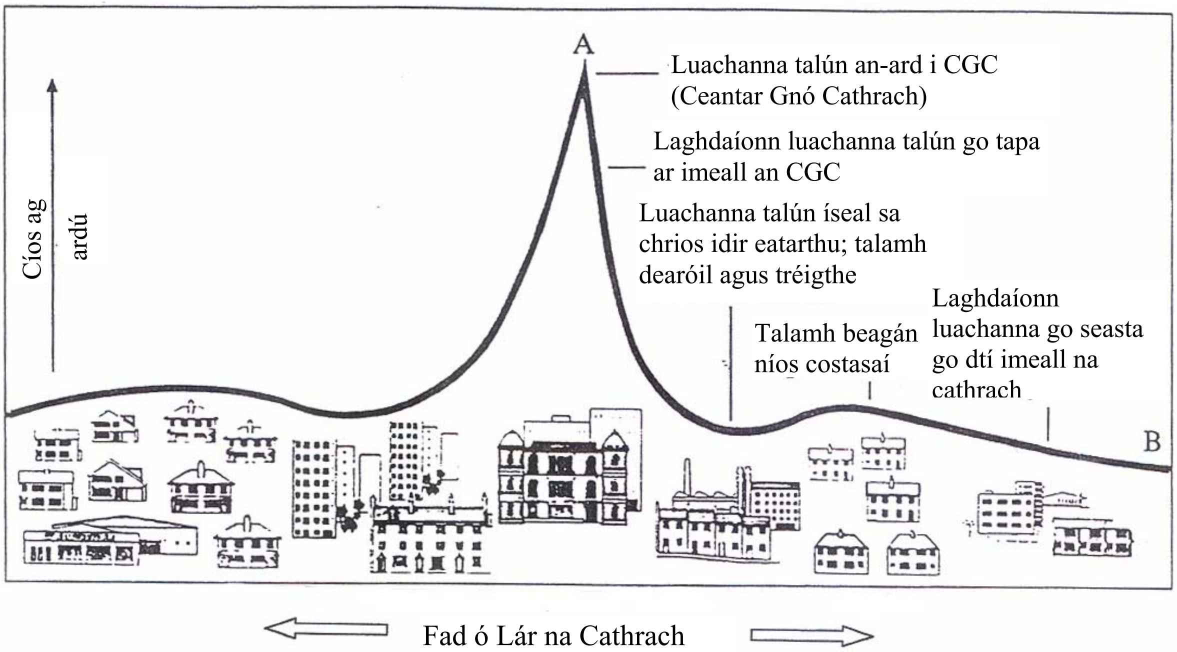

(i) Maidir leis an léaráid, abair cén chuid den chathair ag a bhfuil na luachanna talún is airde. Mínigh dhá chúis go bhfuil luachanna talún ard sa chuid sin den chathair. (4)

(ii) Bain úsáid as an **bhfótagraf** de bhaile Ceatharlach chun an chuid seo den cheist a fhreagairt. (6)

"Cuirtear codanna de limistéar uirbeach ar fáil do thalamhúsáidí ar leith."

Trí thagairt a dhéanamh don fhótagraf de bhaile Ceatharlach, aimsigh agus déan cur síos ar **dhá** thalamhúsáid sa bhaile. (6)

(**Nóta:** Toisc nach fótagraf ceartingearach é, déan tagairt d'áiteanna mar 'cúlionad', 'réamhionad ar dheis' 7 rl.)

D. Ithir

(i) Mínigh **dhá** shlí ina bhfuil tábhacht ag baint leis an ithir do dhaoine. (4)

(ii) Maidir le dhá cheann de na tosca seo a leanas mínigh an ról atá acu i bhfoirmiú ithreach.

- Carraig bhunaidh,
- Aeráid,
- Miocrorgánaigh,
- Fásra. (6)

[Thall

4. SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS AGUS AERFÓTAGRAG

Déan staidéar ar an léarscáil surbhéireachta ordanáis agus ar an eochair a thugtar.

A. Tarraing léarscáil sceitse den limistéar a thaispeántar ar an léarscáil Shuirbhéireachta Ordanáis.

Marcáil **agus** sainaithin na gnéithe seo a leanas:

- Abhainn na Bearrú agus fo-abhainn amháin ainmnithe.
- Príomhbhóthar Náisiúnta amháin agus bóthar Náisiúnta amháin den dara grád.
- Baile Ceatharlach.
- Limistéar os cionn 300 méadar.
- Dhá sheaniarsma. (12)

B. **Tá iarrachtaí déanta ag an Údarás Áitiuil chun an plódú tráchta a laghdú i mbaile Ceatharlach.**

Agus gan á úsáid agat ach an **fótagraf**, déan cur síos ar **dhá** bheart den chineál sin. (6)

C. Agus úsáid á bhaint agat as an léarscáil agus as an bhfótagraf **araon**, mínigh **trí** chúis gur fhás baile Ceatharlach ag an suíomh seo. (12)

5. **TURASÓIREACHT**

Sonraí aeráide do Bhaile Átha Cliath agus Lanzarote (Na hOileáin Chanáracha)

Meánteocht (^{0}Celsius)

Míonna	**Aibreán**	**Bealtaine**	**Meitheamh**	**Iúil**	**Lúnasa**	**M. Fómhair**	**D. Fómhair**
Baile Átha Cliath	14°C	15°C	16°C	18°C	20°C	16°C	12°C
Lanzarote	18°C	23°C	26°C	30°C	32°C	25°C	20°C

Uaireanta gréine gile:

Míonna	**Aibreán**	**Bealtaine**	**Meitheamh**	**Iúil**	**Lúnasa**	**M. Fómhair**	**D. Fómhair**
Baile Átha Cliath	5	6	5.5	5	6	4	3
Lanzarote	7	9	10	11	10	7	5

A. Ag baint leas as an eolas a tugtar thuas, mínigh cén fáth go mb'fhearr mar rogha Lanzarote ná Baile Átha Cliath mar áit le haghaidh 'saoire cois trá'. (10)

B. Mealltar turasóirí go dtí áiteanna seachas tránna le haghaidh saoire. Áirítear orthu sin:

- Limistéir Áilleachta Nádúrtha.
- Cathracha.
- Áiseanna spóirt agus siamsaíochta.

Trí thagairt a dhéanamh do shamplaí sonracha a bhfuil staidéar déanta agat orthu, pléigh **dhá** cheann de na mealltaí sin. (10)

C. **'Is féidir leis an turasóireacht tionchair dhearfacha agus tionchair dhiúltacha a imirt ar dhaoine agus ar an timpeallacht.'**

Forbairt na Turasóireachta

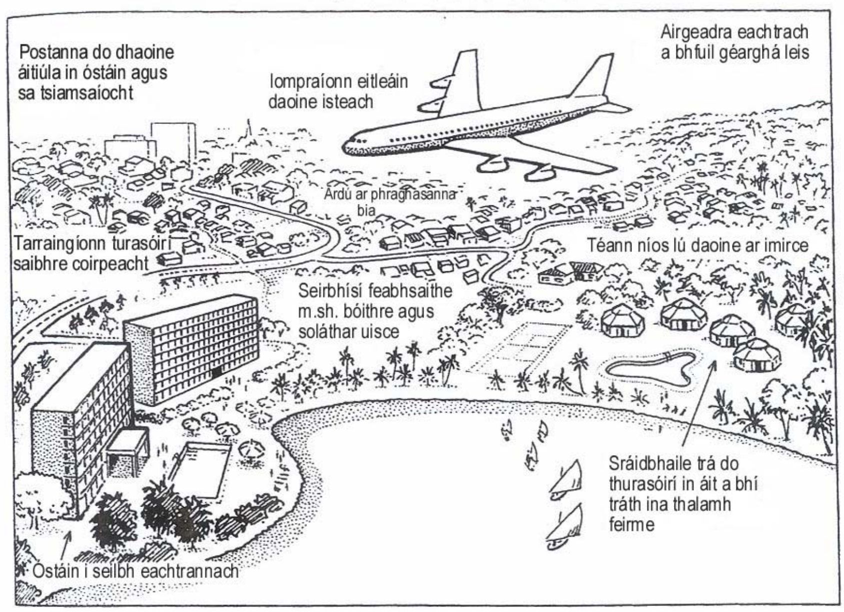

Agus tagairt á dhéanamh don léaráid a tugadh pléigh **dhá** cheann de na tionchair sin .
Déan tagairt i do fhreagra do thionchair dhearfacha agus do thionchair dhiúltacha araon. (10)

Leathanach Bán